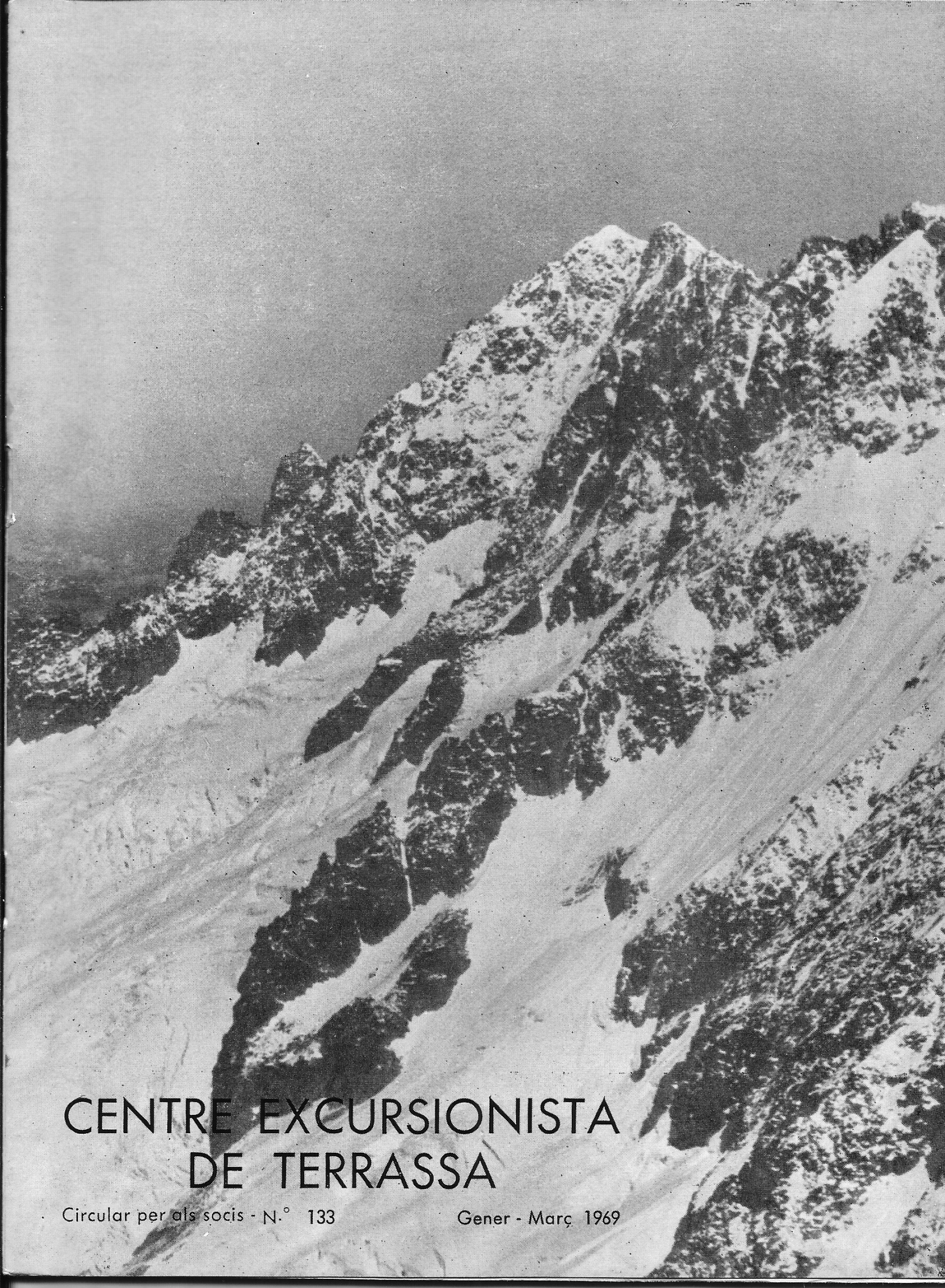

CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

Circular per als socis - N.º 133

Gener - Març 1969

Sumari:

PARLEM DE LES NOSTRES SECCIONS.

ELS PRIMERS MIL ANYS D'UNA CIUTAT: EGARA, (XI), per Ramir Masdeu.

LES SERRES PROTECTORES DE LA CIUTAT, per Joan Pineda.

ALPS 68 - Agulla "Verte", per Josep Piera.

RESULTAT DE L'ENQUESTA.

CAVALL BERNAT de Montserrat, via Anglada - Guillemón.

CRÒNICA: Reunió general reglamentària de socis. - Conferències i Projectacions.

BIBLIOTECA: Relació de llibres entrats.

SECCIÓ D'ALTA MUNTANYA: Reunió general reglamentària. - Resultats de la III.^a Cursa local d'Esquí de Muntanya Núria - Puigmal - Núria.

SECCIÓ D'INVESTIGACIONS SUBTERRÀNIES (S. I. S.)

EXCURSIONS REALITZADES.

GRAVAT (interior): Cim de la "Verte".
Foto: Josep Piera.

PORTADA:

LA "VERTE" DES DEL CIM TRIOLET

FOTO: JOSEP PIERA

Adherit a la
F. C. M.
i
F. C. E.

Circular per als socis n.º 133
GENER - MARÇ DEL 1969

CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

PARLEM DE LES NOSTRES SECCIONS

Quan el passat dia 24 de gener celebràvem la Reunió General Reglamentària de socis, per a donar a conèixer les activitats portades a terme durant l'any transcorregut, el programa per al corrent curs, i el relleu de càrrecs haguts en la Junta Directiva; va néixer una nova Secció: la d'Investigacions Subterrànies (S.I.S.). Ja de feia temps, un grup de jovent afeccionat a les recerques espeleològiques, maldava per la creació d'aquesta nova Secció. Finalment i després d'acomplerts tots els detalls burocràtics establerts en els estatuts de l'entitat, que regulen aquests casos, quedava constituïda.

Els elements que componen la formació inicial de la Secció, emportats pel seu entusiasme i amb un alt grau d'idealisme per portar a cap tota mena d'activitats de l'especialitat que els agrupa, pretenen per la Secció i en definitiva pel CENTRE, aconseguir una brillant campanya i poder presentar un balanç del tot favorable.

La Secció d'Alta Muntanya (S.A.M.), igualment treballa amb renovada energia. Les seves gestes són nombroses i conegudes de tots: marxes, sortides d'esquí de muntanya, escalades, organització de cursets, etc. L'atenció primordial d'aquesta Secció està fixada en la captació contínua de jovent que, preparat d'una manera metòdica i eficient i sempre amb les últimes troballes de la millor tècnica, pugui desenvolupar-se amb la màxima efectivitat.

La Secció d'Esquí, també actua en tot moment i dona mostres de la seva vitalitat. La preparació del curset i les diverses sortides, quan les condicions de les nostres muntanyes ho permeten, en són bona prova.

I així mateix la Secció de Fotografia no es queda enrera, programant sessions de cinema, de diapositives i amb l'organització del Saló de Fotografia, ja amb una continuïtat de 33 edicions.

Les Seccions en si, són la vida mateixa del CENTRE. L'esplendor del seu treball és el goig de l'Entitat que ens agrupa a tots. Es la fillada que s'agombola a redós de la mare, la qual satisfeta de la tasca dels fills, els mima, els aconsella i procura el seu benestar.

També volem que, a més de la preparació tècnica que cada u de nosaltres pugui posseir, inexcusablement necessària per tal de practicar amb la major seguretat física, les activitats que comportin un risc, d'aquesta dedicació nostra a la muntanya; tinguem aquell altre neguit del companyerisme i de l'elevació moral i espiritual.

Aquesta feina, de la formació del jovent, que voluntàriament acut al CENTRE i s'integra activament a l'Entitat, és tant o més important que el de la mateixa preparació tècnica que abans esmentàvem. Sens dubte que volem bons excursionistes, però també volem encara millors persones amb idees clares de civilitat i ciutadania.

Els primers mil anys d'una ciutat: Ègara

(De l'any 300 a. de C. al 700 d. de C.,
períodes ibèric, romà i visigòtic)

XI

ALGUNES DE LES OFUSCADES ARGUMENTACIONS EXPRESADES PER IL·LUSTRES TRACTADISTES.

HELMUT SCHLUNCK

Una obra importantíssima sobre Belles Arts, és, la Història Universal de l'Art Hispànic o «Ars Hispaniae», on l'arqueòleg alemany Helmut Schlunck, quan es refereix a l'església de Santa Maria, del grup de temples santperencs, s'expressa amb els següents termes: «La fecha de este vasto plan de reconstrucción no puede ser otra que el SIGLO IX. Ya este ábside rectangular por fuera y en forma de arco de herradura en el interior, tiene en su aparejo características que hablan claramente en favor de esta cronología. Entre las hiladas de pequeños sillares encuéntrase de vez en cuando otras de ladrillo, mientras que en las esquinas se emplearon sillares grandes. Esta clase de aparejo lo hallamos con frecuencia en el imperio romano, especialmente en el sur de Francia, en monumentos de

los siglos III al IV, mientras que desaparece en los siguientes. Sólo en el IX, vuelve a emplearse esta técnica, muy característica de este siglo y el siguiente».

Es a dir, que aquest autor, admet l'acusada antigor del sistema d'aparellatge dels murs de les nostres esglésies, però utilitza aquest positiu i evident argument per manifestar-se en forma contradictòria a una datació visigoda.

W. W. SPENCER COOK i
JOSEP GUDIOL RICART

Aquests crítics d'art, en l'obra abans citada, i en el capítol «Pintura i imatgeria romàniques», diuen: «MAESTRO DE TERRASSA. Las tres iglesias de la Sede de Ègara (Terrassa) cuentan entre las incógnitas de su tan debatido génesis, el de la capilla mayor de Santa María, en el ábside de San Miguel, i en un retablo de mampostería de San Pedro. Las tres pinturas pertenecen a un mismo momento cronológico, y parece que un mismo pintor ejecutó las de Santa María y

las de San Pedro, sugerimos se le designe con el nombre de Maestro de Terrassa. Apoyados en la hipótesis que sitúa en el siglo IX la construcción de la iglesia de San Miguel, de la capilla mayor de Santa María y de la cabecera de San Pedro, hallamos en la existencia del retablo de esta última, una base para orientar la cronología de las pinturas egarenses. Este retablo que inutiliza parte del ábside y de la ventana central, no puede responder al plan originario del edificio. Debió ser obra de una etapa de reconstrucción de las iglesias gemelas, quizá del siglo X o comienzos del XI, en todo caso posterior a la devastación de Almanzor».

Es ben clar, que aquests senyors, neguen rodonament l'existència a les nostres esglésies de pintures pertanyents al període visigòtic, i creuen que els frescos terrassencs, —s'entén les pintures—, han d'ésser considerades pre-romàniques o d'un romànic molt primitiu, degut al seu innegable arcaïsme.

Molt semblantment s'expressa en Josep Pijoan, en el «Summa Artis» o «Història General de l'Art».

EDUARD JUNYENT

Monsenyor E. Junyent, Conservador del Museu Episcopal de Vic, en un Butlletí extraordinari, editat pel nostre C. E. T. amb motiu del mil cinc-cents aniversari de la fundació de la Seu episcopal egaresa, treball que també sortí en la revista d'Arqueologia "Ampurias", argumenta el següent: «La arquitectura singular de la Iglesia de San Miguel aparece apoyada por contrafuertes como en los edificios astures del siglo IX y sus arcos peraltados corren parejas con los de Santa María de Naranco del mismo siglo, mientras que el conjunto del edificio puede compararse con San Sático de Milán, iglesia edificada entre el 868-881. Ni en sus elementos de composición ni en la estructura de sus partes no se halla en las iglesias de Ègara una prueba convincente para atribuir a una filiación visigoda las cabeceras de Santa María y de San Pedro y el edificio de San Miguel. Un caso análogo al de la presencia de estas tres iglesias se halla en la Sede de Ausona restaurada pocos años después en 888; la nueva Sede catedralicia construida en un lugar distinto de la que había ocupado la anterior a la invasión árabe, y por tanto sin deber sujetarse a re-

construccions de monuments anteriors, quedó formada per tres edificis, com en Ègara, dedicats a S. Pedro, a Santa Maria y a San Miguel, con la particularidad asimismo de que ésta última estava també dotada de una cripta».

Aquesta gens consistent argumentació la desfeu fàcilment el nostre competent historiador en Salvador Cardús, amb aquestes irrefutables i convincents paraules: «Sembla que el Doctor Junyent, confon tres esglésies amb una església de tres naus i tres altars. Altrament en el segle IXè. les esglésies amb tres altars són cosa correntíssima, no a Vic, sinó en totes les esglésies de pla basilical compostes de tres absis, com la de Sant Llorenç del Munt i tantes altres. Sobre la Catedral de Vic, llegeixi's però, aquest autoritzat text de l'«Arquitectura romànica a Catalunya»: «La Catedral de Vic és antiquíssima i se la troba citada en documents repetits dels segles IX i X. L'església del segle IX tenia tres altars dedicats a Sant Pere, Santa Maria i Sant Joan. El Bisbe Gundemar (948-957) hi afegí un altar a Sant Miquel, i poc més tard se n'hi afegí un altre dedicat a Sant Feliu de Girona, que consta ja existia en el 989».

En referir-se a les pintures murals, el Dr. Junyent, a manera de resum, diu: «Bien ha sido notado que son de la misma mano las pinturas del ábside de Santa María y la de San Pedro. Estas se hallan en un muro que debe datarse después de la destrucción de Almanzor y desde que fueron descubiertas se habían estimado como obras del siglo X. De otra mano, aunque contemporánea, son las pinturas del ábside de San Miguel. En su conjunto pueden concretarse entorno al 1017 que puede señalar el término del período reconstructivo después de las devastaciones de Almanzor».

Més endavant, tractarem d'afirmar el legítim visigotisme de les nostres pintures, amb arguments que creiem són força convincents, i esperem desvirtuar l'argumentació en contra donada per tan il·lustres impugnadors.

Cal però ací advertir, que quan parlem d'art visigot i de visigotisme, no volem dir, que les obres fossin inspirades o fetes per individus d'aquesta nòrdica raça, sinó que foren realitzades durant el domini dels reis visigots.

PERE DE PALOL

Un altre negador de l'extrema antigor de les nostres esglésies, és el catedràtic d'Arqueologia en la Universitat de Valladolid, el Dr. Pere de Palol, gironí per més referències, i en un llibre de gran luxe suara aparegut, cara al gran turisme atès el seu elevat preu, i que encapçala el títol «Arte hispánico de la época visigoda», hi són absolutament ignorats els nostres temples, i cosa més greu encara, tampoc hi ha la més petita referència a les pintures murals egareses, úniques existents d'aquesta època en tota l'àrea del domini visigot.

En un altre llibre del mateix autor, titulat «Arqueología Cristiana de la España romana», editat pel Consell Superior d'Investigacions Científiques, s'hi diu: «Es muy complejo el problema de las tres iglesias de Terrassa. No sólo ya al pensar en la cronología tan debatida de las tres iglesias que, reconstruidas en tiempos románicos, tenemos todavía en pie, para las cuales Puig i Cadafalch, y últimamente Serra-Ràfols, mantienen su filiación visigoda, mientras que Gómez Moreno, Schlunck, Junyent i NOSOTROS MISMOS pensamos se trata de un conjunto de ruínas que superpuestas nos permiten

hablar de tres o quizá cuatro reconstrucciones de la basílica paleocristiana de Santa María, los únicos restos a nuestro entender de los cuales podemos asegurar honestamente que son de tiempos anteriores a la invasión musulmana». I més avall assegura amb una convicció que creiem és fruit de l'ofuscació: «Estamos convencidos de que el conjunto de Terrassa, es del siglo IX y dentro del área de influencias carolingias, y por ello dejamos de hablar aquí».

DEFENSORS DEL VISIGOTISME DE LES NOSTRES ESGLÉSIES.

MARCEL DURLIAT

Les nostres esglésies, com tota formosa y ultratjada donzella de l'alt temps medieval, tenen també els seus campioníssims defensors, així en el llibre «L'Art Català» de Marcel Durliat s'hi pot llegir: «Es lamentable que només un nombre reduïdíssim de monuments hagi servat el testimoniatge d'un art que, per bé que intensament depenent de l'herència romana i de les aportacions orientals, sabé donar proves d'originalitat. Per a convèncer-se'n n'hi ha prou amb estudiar les

esglésies de Terrassa. El pintoresc conjunt monumental d'Ègara, en el terme de la ciutat de Terrassa, respon, amb els seus tres santuaris consagrats a la Verge, al Príncep dels Apòstols i a l'Arcàngel Sant Miquel, a una certa unitat litúrgica: evoca l'existència d'una antiga Seu episcopal sorgida del desmembrament del bisbat de Barcelona pels volts del 450 i que naufragà en el remolí de la invasió àrab del segle VIII. Hom sap, efectivament, que abans de l'època del romànic solien distribuir-se entre diversos temples les funcions que, posteriorment, foren conferides a una sola catedral. Amb tot, aquestes romanalles d'un episcopat efímer no ens han arribat miraculosament intactes. Sense gaire esforç, hom pot distingir importants restauracions romàniques: la nau, el creuer, i la cúpula de Santa Maria varen ésser objecte d'una consagració el 2 de gener del 1112, mentre que la nau de Sant Pere no és anterior a la fi del segle XII. Emperò la resta és més vella i, aparentment construïda tota al mateix temps, com ho indica el paral·lelisme dels

eixos i la utilització d'idèntic material compost de petites pedres regulars separades, sovint per maons poc nobles; una tècnica que s'emprava a l'època romana, no solament a la Gàl·lia, sinó també a Catalunya com es pot comprovar als murs del petit temple de Vic. Puig i Cadafalch ha proposat una cronologia per aquestes construccions de l'època visigoda i especialment de finals del segle VI, relacionant-les amb les necessitats litúrgiques de la seu d'Ègara que, per aquell temps, havia arribat al màxim de la seva puixança. La Basílica de Santa Maria hauria anat acompanyada d'un baptisteri: Sant Miquel, i d'un edifici, el destí funerari del qual ve inscrit en la planta trilobulada del seu àbsis: Sant Pere. La testera de Santa Maria, exteriorment rectangular però que, a l'interior, dibuixa un arc de ferradura s'emparenta amb el de l'església visigòtica recentment descoberta a l'àrea del claustre de Sant Cugat del Vallès.

L'estructura triple de Sant Pere és de tradició paleocristiana, com ho és la planta de Sant Mi-

quel, que dibuixa una creu grega inscrita en un quadrat».

ALTRES DEFENSORS

També creuen en la bona llei visigoda de les esglésies terrassenques, l'eximi arqueòleg Dr. J. de C. SERRA-RAFOLS; l'il·lustre arquitecte Sr. Vicenç LAMPEREZ; PUIG I CADAFAALCH; PAUL DESCHAMPS, Director del Museu del Trocadero de París, qui en contemplar el nostre conjunt monumental, digué: «Les tres esglésies de Terrassa són una cosa única. En tot el món no hi ha res com elles». A París i en altres seus episcopals de França hi havia hagut també, antigament, el sistema de les tres esglésies, però sols a Terrassa s'ha

conservat l'exemple».

En semblants termes encomiàstics s'ha expressat el Dr. Agustí DURAN I SANPERE, i l'arquitecte ELIAS ROGENT, restaurador del Monestir de Santa Maria de Ripoll, qui digué ja en 1887: «La Egarense, guarda en su recinto acaso los fragmentos arquitectónicos más antiguos de Cataluña, como intenté probarlo en la disertación escrita en 1857. A robustecer la certeza de aquellas afirmaciones se dirigieron mis estudios, y creyendo haberlo alcanzado, espero demostrar, en ocasión oportuna y con mayores datos, que Sant Pere de Terrassa, atesora obras cristianas del período visigodo, y por tanto anteriores al siglo VIII».

Ramir MASDEU i CASTELLET

LES SERRES PROTECTORES DE LA CIUTAT

En inaugurar-se les instal·lacions del Club Egara felicitarem als promotors d'aquell complex tan reeixit i ens sentirem orgullosos de què fos dins la nostra ciutat on s'hagués realitzat la gestació d'una obra que la prestigia com la que més.

Les paraules d'elogi foren dites quan, en cloure una visita d'estrena, des de la piscina contemplàvem l'aspecte del conjunt i, a la vegada, la panoràmica que per tot el vol coronava i realçava la bellesa del centre. La vista, però, se'ns n'anava cap a la muntanya de Sant Llorenç i, sobretot, cap a les solanes boscoses que, al seguit dels conreus, ho cobrien tot de verdor compacta, ajuntaven la plana amb les carenes del Truncó i la cresta de les Pedritxes i donaven continuïtat, complement, als jardins del Club i de les residències que l'enronden. La nostra satisfacció creixia en considerar que, des d'Olesa fins a Castellar, el solell, sempre vestit de pins, feia quedar bé la nostra comarca. Ho teníem en molta estima per la freqüència amb què es deixa el bosc quan se surt de les obagues. La mateixa serralada del Litoral n'està molt perjudicada. I àdhuc els faldars que miren a tramuntana de la que separa el Vallès del Bages, tot sovint els trobem interromputs per extensions d'una migradesa de bosc ben manifesta.

Aquella visió de verdor ens calmava l'enveja que ens fan les terres més ordenades que la nostra.

* * *

Hem parlat en passat i no en present perquè, per dissort, en aquests darrers anys uns quants incendis han trencat l'harmonia del conjunt amb extenses clapes que l'enlletgeixen.

Les capçaleres del Vallès Occidental són el pulmó de la nostra ciutat. Palesar cada un dels molts beneficis que ens provenen de les muntanyes veïnes allargaria massa aquest escrit.

Tampoc no volem parlar ara de les causes dels incendis ni de com prevenir-se'n. No pas perquè no convingui. Només direm de correguda que els boscos cremats, per a repoblar-se espontàniament, responen de molt diferents formes, condicionades per una colla de factors. Algunes vegades sembla que la crema, en certa manera, hagi favoregut la naixença i bon creixent de nombrosos pins. Però generalment queden pelats o, més aviat, semicoberts de gatoses i altra brossa que beneficia poquíssim l'aguant de la terra i és un perill de propagació de possibles nous incendis.

Es clar: cal un estudi tècnic, tot just apagat el foc, que projecti i pressioni les mesures productores d'un repoblament segur i prompte, arribant a sospesar la conveniència d'un canvi de vegetació. Però, després de veure tantes clapes abandonades a la seva sort, ens lamentem que, desseguida després de l'incendi, no s'asseguri amb labors apropiades la total infiltració de la pluja. Així el sòl es regaria bé i quedaria defensada la pèrdua de terra, de residus del foc, de possibles arbrets o llavors salvats i la prosperitat de la sembra que el vent o els animals porten dels boscos veïns. Amb molt compte, si s'ha de treure fusta o llenya mortes però aprofitables, que els camins o ròssecs que caldrà obrir no es puguin convertir en xaragalls que el temps en faria barrancs.

Les terres que hauríem remogut, les aglans o pinyons o arbrets ja nascuts que no s'haguessin cremat, els residus que protegrien la terra de sol i de vent i l'abonarien, i la humitat que s'infiltraria, tot seria favorable al repoblament espontani i al bon creixent del bosc.

Es que aquesta preparació és també necessària per l'èxit de la feina, quan s'ha optat per omplir-ho de plançons.

* * *

Ja ens hem extès massa abans d'entrar en el comentari del benefici concret que, per avui, hem triat.

Un dels avantatges de les serres que ens protegeixen és l'aigua viva que en prové. Que seria molta si tots els aiguavessos de les dues rieres que travessen la ciutat estiguessin correctament preparats per a absorbir les pluges intenses.

A la vegada s'estalviarien noves i segures destroces i probables tragèdies. Recordem els aiguats que, fa poc més de sis anys, ens fuetejaren fortament. Se'ns dirà que foren excepcionals. Però noteu que no fou només un, sinó tres, en cosa de dos mesos. Això diu clarament que el fet es repetirà. Tant pot ésser d'aquí cinc anys com demà mateix. I, si busquem la proporció entre la superfície total de les conques de les rieres de les Arenes i del Palau fins a la sortida de Rubí, i el nombre de morts o desaparescuts que causaren el 25 de setembre del 1962 en el conjunt de Matadepera, Terrassa, Les Fonts i Rubí, difícilment en trobarem d'altres tan doloroses en la història coneguda de la humanitat.

Ja veureu perquè parlem amb tanta alarma. Les canalitzacions, en el millor dels casos, protegeixen les terres, construccions, comunicacions, vides... situades vora el corrent en el lloc concret on han estat construïdes. No gens més amunt ni més avall. En aquestes, les inferiors, el perill queda augmentat perquè tota canalització segura té justament per objecte afavorir l'escorriment ràpid i, sobretot, que no s'aturin terres, pedres, troncs o qualsevol cosa surant o arrossegada. O sigui que la càrrega que rebran, en promig, serà superior, els arribarà més aviat i més de cop.

* * *

Ara bé: Ja fa temps que se'ns digué que a la conca superior de la riera del Palau s'hi havien construït barratges. Vàrem suposar que serien murs (o terraplens, perquè generalment es fan amb terra, pedres i, en els petits, també llenya) formant uns embassaments que, si no són molt grans, aviat s'eixugen. En altres regions en diuen "rastrillos" i són fets per a regularitzar les revingudes i, principalment, per a recuperar la terra que l'aigua s'emporta. Sempre comença per la millor.

La notícia ens omplí de satisfacció i ens proposàrem visitar tot seguit aquestes obres. Calia saber a quins llocs de la riera, torrents o comes que la formen estaven situats, i hem fet tot el que hem pogut per a assegurar les sortides. El resultat de l'enquesta, malauradament, ha estat que totes les construccions preventives de les rierades son paral·leles a l'eix del corrent o sigui seguint únicament la canalització. ¡No perpendiculars! que aconseguí-

xen minimitzar l'erosió; suprimir la formació i engrandiment de xaragalls i barrancs, ans al contrari, recuperar-los; esponjar i assonar el sòl; alimentar les deus, i evitar la rastellera de destruccions que va ocasionant riera avall l'aigua tumultuosa, per a perdre's mar endins.

Caldrà que diguem res més? Hem d'afegir que, si bé l'escoriment és aguantat pel bosc, la retenció és extraordinàriament variable segons l'estat del terreny. La nostra boscúria, en promig, es troba molt més pobra i descuidada que cinquanta anys enrera. Els esvorancs que va obrir la pluja del 25 de setembre de 1962 continuen quasi tots verges de reparació i, com és natural, van creixent. De manera que la mateixa quantitat de pluja d'aquell dia, no sabem a quins llocs, però faria més mal perquè trobaria el camí expedit.

Un altre factor important és que els conreus ben preparats absorbeixen la pluja més que els bosc: "té: beu vi; però d'aigua no te'n donaré ni una gota". Ara costaria trobar algun vinyater que pogués dir això en veritat. Aquí l'agricultura està espantada. Gairebé totes les terres endarrerides i moltes abandonades o destinades a construccions. De les construccions i vies l'aigua en marxa, i convé que en marxi, encara més depressa.

L'artificialisme de la urbs augmenta en extensió i en intensitat i fa que cada dia necessitem més la compensació sedant que ens podrien donar de moltes maneres les serres protectores. Però ens cauran a sobre si continuem cecs i sords a les lleis naturals bàsiques.

No voldríem que, perquè destapem el mal, se'ns titllés de pessimistes. Al contrari. Estem segurs de què el Creador, que no ens necessita, vol la nostra col·laboració a l'embelliment del paisatge que, ni que el tractéssim amb tot el respecte, forçosament anem gastant.

Una de les coses que cal fer és procurar que, tant els conreus com els boscos, siguin treballats amb molt interès i amor. Per diners que costi, el bé comú en sortirà sobradament rescabalat.

Joan PINEDA I JUNCOSA

ALPS 68 - Agulla "Verte"

Aquesta agulla, situada al N. de la gelera de Teilefré, màxima altura i punt dominant del cercle amb els seus 4.122 m., proporciona una de les escalades més atractives i boniques que tot muntanyenc pugui desitjar de realitzar un cop ha tocat els meravellosos Alps. La seva retallada silueta, no es manifesta per aquesta banda amb el màxim esplendor fins que no s'arriba a les arestes que la lliguen amb les restants agulles del voltant, la Moine, Drus, les Droites..., àdhuc arriba a tenir espadats de més de 1.500 metres.

Vestida quasi totalment per un bon gruix de neu i glaç, la seva ascensió difícil d'aconseguir, sempre la fa supeditada a les inclemències meteorològiques, a més grau de com és normal, per la qual cosa esdevé perillosíssima a tot canvi brusc de la temperatura. Ella té la tràgica fama d'ésser, l'agulla que més víctimes porta al seu haver.

25-7. Després de la sortida de Chamonix a mig matí i de la marxa d'aproximació al Refugi Couvercle, els nostres primers contactes amb la gent del refugi i més concretament amb el seu guardià, ens són bastant descoratjadors, per tal com s'oposen, de forma diguem-ne passiva, a la nostra intenció d'ascendir a la "Verte".

El guardià, ens fa esment de la darrera participació espanyola per aquesta banda, que fatalment fou mortal per als dos compatriotes nostres. Les condicions meteorològiques tampoc no són gaire encoratjadores; després de la darrera nevada no s'ha realitzat cap ascensió i, per tant, no hi ha d'altres traces que ens puguin ésser un ajut. De fet, el problema més important és el de la gran quantitat de neu nova que ha emplenat totes les "reprises", que, de tant en tant, es buiden i fan que les allaus saltin per damunt de la paret E. fins que són engolides per la gran "rimaia".

A causa de les condicions que ens envolten, decidim renunciar al nostre propòsit i optem de posar-nos a prova abans. Així, l'endemà anem a ascendir el Triolet, de 3.870 m., la punta Isabella, de 3.730 m., que ens és recomanada pel guardià, com a indret base de bon nombre d'ascensions molt notables. I d'aquesta manera també contentem a ell.

27-7. Altra vegada el guardià ens remarca la dificultat i perillositat amb què es troba l'itinerari que pretenem de seguir, és a dir, el "couloir" Wimper. Però també un guia que el dia anterior havíem trobat a dalt del Triolet, ens va encoratjar a anar-hi, bo i presentant-nos molt més fàcil aquesta empresa.

A les dues de la matinada ens despertem, tal com havíem concretat amb el personal del refugi. Som els únics que sortim aquesta hora, quan totes les cambres resten en un silenci que no gosem trencar amb els nostres preparatius.

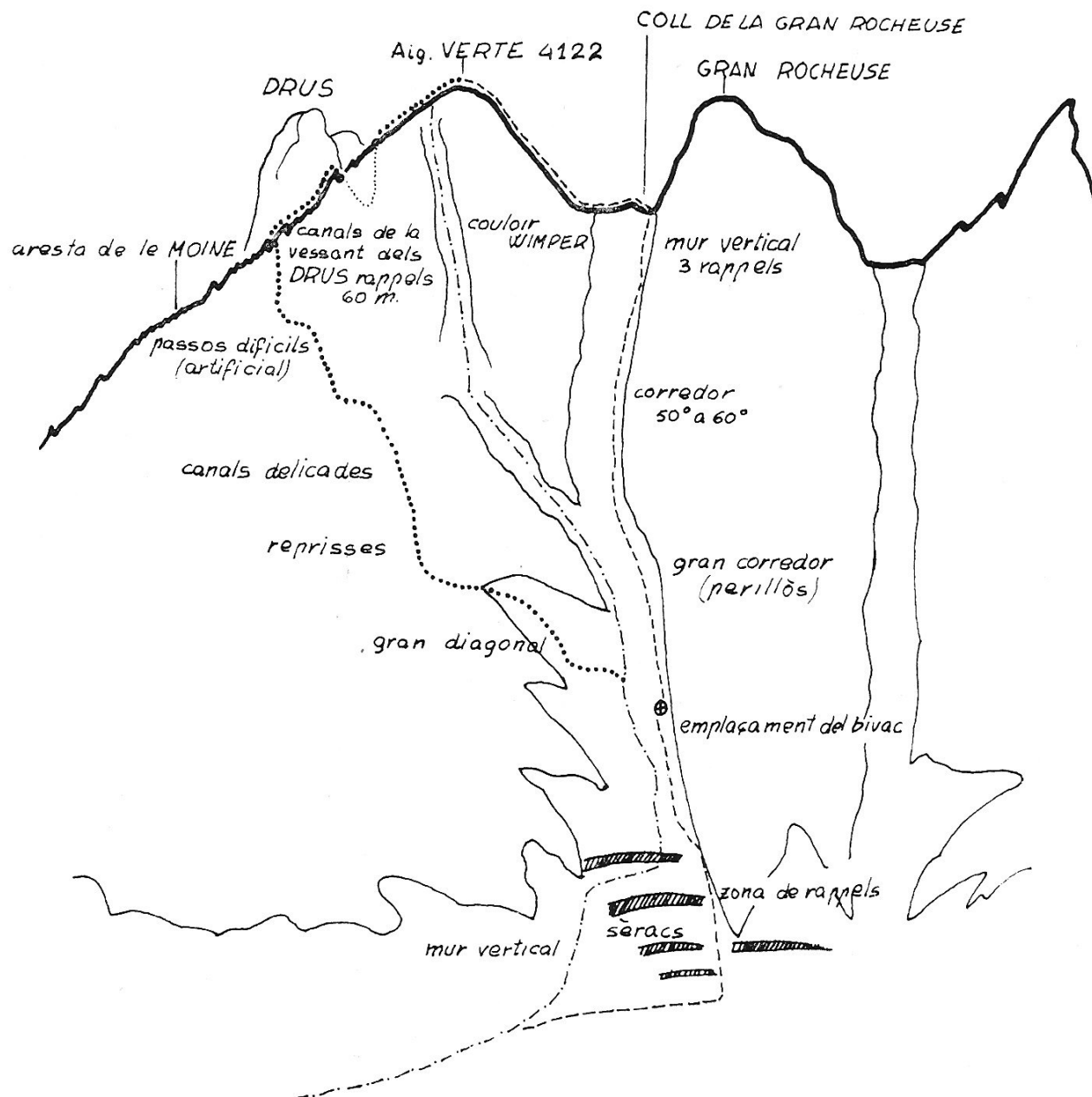
Després de carregar-nos les lleugeres motxilles i de prendre un te (car el menjar sòlid, els nervis no ens el deixa engolir), sortim a l'exterior del refugi amb els frontals al cap. El fred es fa sentir per moments fins que se'ns presenta la primera pujada, que ens guareix d'aquest mal.

Seguim unes petjades dibuixades a la neu que voregen l'agulla de la Moine, des de la qual neix una cresta que queda retallada negra dins la blavor del cel, que arriba fins a la mateixa "Verte".

En arribar a la "rimaia", trobem el primer pas delicat que ens ofereix l'escalada, el qual, a causa de les seves modificacions constants, no pot mai ésser previst per les referències de les guies.

Anem per un itinerari que la lògica ens imposa, un mur quasi vertical de glaç ens posa a prova la tècnica d'escalada en gel. Després d'uns quants llargs de corda on la verticalitat juga amb la qualitat —dolenta— de la neu, extremem les precaucions fins a arribar a una clivella que vencem fàcilment. D'aquí remuntem pel mig del "couloir". La inclinació ha disminuït; deu ésser d'uns 50°, però fem les llargades de corda de vint a vint metres, car las reunions són molt precàries i una caiguda de més alçada seria impossible d'aturar.

Segons els nostres càlculs, devem ésser molt a prop de l'itinerari Wimper, però els llargs de corda es succeeixen sense parar i el never que ens ha de donar la justa no apareix. La neu nova ens el dissimula fent impossible de reconèixer-lo. Optem per seguir unes "reprisses" que queden a la nostra banda esquerra, mitjançant un flanqueig d'uns centenars de metres. En els balcons on evolucionem, sobre la gran gelera de Teilefré, neix el nou

----- ITINERARI WIMPER o NORMAL

..... ITINERARI o VARIANT D'ASCENSIO G.E.S.A.M.

-.-.-.- ITINERARI DEL DESCENS

dia, amb els primers resplandors del sol, que ens mouen a posar les ulleres i a amagar el frontal. Fem un petit càlcul de les nostres possibilitats de continuar. Són les cinc del matí. No estem seguint un itinerari conegut. També sabem el gran perill que té la "Verte". Es l'hora del sol, justament quan la neu, més fonedissa pels raigs, pot ésser una trampa fatal per al primer que hi posi el peu al damunt, així com el descens pel gran "couloir", que ja hem deixat, on és el colador de rocs i neu obligat a seguir. Pensem que tenim la cresta de la Moine bastant propera i que en cas d'emergència farem bivac on sigui. Continuem remuntant canals de neu i glaç la majoria de vegades; i quan no és així, per petits esperons de roca on ens sentim més segurs. Les hores transcorren i no veiem la fi d'aquesta paret E. Els llargs de corda, de 40 m. en 40 m., se'ns fan interminables, bé que els resolem de pressa, quan no és una balma que ens entreté, la qual aleshores hem de superar mitjançant l'artificial. Es una cascada de gel que hem d'encargolar.

Són les dues de la tarda. Fa dotze hores que estem enganxats per aquesta paret. No hem donat ni repòs ni menjar al nostre cos, però ja hem aconseguit d'arribar a la cresta, a la finíssima cresta de la Moine, des d'on el gran Dru ens queda als nostres peus separat de nosaltres per una vertiginosa canal que mena a la seva gelera. Un detall de la fina aresta de neu és un passatge de 8 m.; clavem el piolet per la banda de Couvercle i surt la punta per la vessant de la Charpoua, fins que provoquem una allau al nostre pas, que ens fa tornar de nou al sentit de la prudència. En escassos segons, la torrentada de neu baixa per la paret fins el nostre emplaçament de dotze hores abans.

Bé: malgrat que érem a l'aresta, la nostra situació no havia canviat gaire. La cresta que s'oferia als nostres ulls és retalladíssima. La "Verte" no s'albirava d'enlloc. Uns "gendarmes" que ens tallen el pas ens provoquen la indignació amb els seus comentaris, alhora que ens obliguen a fer "rappels", pènduls, baixades i pujades. Un centenar de metres d'aquesta cresta ens costà unes cinc hores de treball esgotador.

Ara havíem quedat a dalt de la punta d'un d'ells; l'indret només era per una persona i en estat precari. El "gendarme" en si, tenia una vintena de metres, a l'estil torre de Pisa, inclinat

cap el buit. Tan sols un petit sortint de la roca, ens ajuda a enganxar la corda per abandonar-lo mitjançant un pèndul. Seguim en "rappel" fins al damunt l'esquena del Dru. Als nostres peus, la gelera de la Charpoua, i al nostre cap una engorjada canal per on constantment salten pedres i trossos de glaç. Superant aquesta canal d'uns 60 m., ens situem en un petit collet on arriba l'itinerari Wimper. Seguim l'aresta terminal d'uns 150 m., de neu fàcil de fer, fins a dalt del volgut cim. Havíem vengut la "Verte". El nostre rellotge és parat; segurament amb el darrer pèndul ha rebut una batzegada massa forta. Però el sol ja es ponia per dessota nostre. La vall era a les fosques i el majestuós Mont Blanc es tenyia de roig. Suposàvem que devien ésser les 7 ó les 8 de la tarda. Al coll de la gran Rocheuse, visible d'aquí estant, unes sis persones ens criden alegrement; començaven el difícil descens d'uns 1.200 m. completament verticals amb inclinacions de 50°-60°.

Comencem el fatigós descens. Ja tornem a dur els frontals al cap. No hem parat per a res. Ens sentim contents i encara que no hem pres aliment en tota la jornada, estem en condicions i davalllem. Els primers llargs de corda, de 40 en 40 m., ens tranquilitzen un xic. Després aprofitem els "rappels" dels qui ens precedeixen, fins que abastem la primera cordada. Ells han determinat de fer bivac al bell mig del pendent, sota un gran roc, mentre l'altra cordada continua. Nosaltres crèiem bastant absurda aquesta determinació i, els donem la bona nit. Més avall veuríem la necessitat de la decisió.

Els llargs de corda tornen a ésser monòtons, cramponejant constantment. Les reunions se'ns fan de debó inaguantables. La son ataca i hem de fer esforços suprems per no abandonar-nos al buit que ens envolta. Els peus comencen de sentir-se mossegats pel fred; les cames, de genolls en avall, queden cobertes d'una capa de glaç, degut al contacte constant amb la freda paret de gel. Tan sols, en la negror de la vall, una llumenera molt feble que indica la posició del refugi, des del qual segurament deuen estar observant el resplendor de les nostres llanternes seguint el descens; tan sols això ens consola.

Però aviat hem de renunciar a continuar. Els nostres llums comencen d'afeblir-se i el camí demana la màxima atenció. Un

petit error seria fatal. Flanquegem envers un bloc empresonat enmig del pendent de glaç. Serà el nostre dormitori per aquesta nit. Després de ben netejar la neu d'un petit replanet que ens ofereix la roca i de descalçar-nos els crampons i botes, fem reaccionar els peus amb un enèrgic massatge, col.locats dintre la motxilla (a manca de sac de dormir), asseguts en el replanet, lligats per la cintura i amb les cames penjant en la foscor; volem tan sols trencar el son i esperar les primeres clarors del nou dia, que no triuen a arribar. Però el cansament ens ha dominat i quan ens despertem, el sol ja fa estona que rutlla. A sota nostre s'obre la gran clivella que durant la nit ens estava amagada. Al seu costat, la resta dels components de la cordada anterior, que ens observen, havent també bivaquejat. Uns quants llargs de corda ens situen a la vorera de la "rimaia" i amb un parell de "rappels" saltam la gran barrera de sèracs fins a situar-nos al planer camí que mena al refugi. Hi arribem a les vuit del matí, després de 30 hores d'activitat ininterrompuda. El nostre estómac rebutja tot aliment que provem d'engolir. També els músculs els tenim endurits i no acceptem cap moviment brusc. Tan sols el nostre esperit resta complagut i serè d'haver realitzat bé uns moments inoblidables de la nostra vida.

L'ascensió a l'agulla "Verte" per l'itinerari esmentat no correspon a cap via efectuada anteriorment, encara que hi manqui la confirmació oficial i competent. Fou efectuada el 27-28 de juliol de 1968 per Francesc Burgos i Josep Piera, membres actius del G.E.S.A.M. del Centre Excursionista de Terrassa. La seva dificultat per la llargada i les condicions en què estava la paret, la considera extremadament difícil, amb superacions curtes d'artificial.

Josep PIERA

LABORATORI. Còsmiques, 4 d'agost del 1968.

Resultat de l'enquesta

Tenim ja enllestits els resultats de l'enquesta que el proppassat mes de maig, vàrem enviar a tots els nostres associats per contestar.

Com totes les estadístiques, aquesta també, és feixugosa de llegir, però com que no hi ha altre remedi, passarem tot seguit a detallar les xifres i més avall farem el comentari i l'estudi de les conclusions a què hem arribat.

Tots els resultats vénen indicats amb tant per cent i creiem que així es faran més entenedors:

DATA DE LLANÇAMENT DE L'ENQUESTA: 31 de maig del 1968.

CONTESTES REBUDES: un 8'50 % del total d'associats.

Contestes femenines rebudes: 7'30 % sobre el total d'associades femenines.

Contestes masculines rebudes: 8'60 % sobre el total d'associats masculins.

IDENTIFICACIO:

Del total de contestes rebudes

7'30 % són anònimes
1'20 % són totalment en blanc
91'50 % són nominatives

ESTAT CIVIL: %
Casats : 61'70
Solters : 38'30

I. EDATS:
Fins a 15 anys : 6'25
De 16 a 30 anys : 41'25
De 31 a 65 anys : 50'00
De 66 anys endavant : 2'50

I. NATURALESA:
Fills de Terrassa : 75
De la resta de Catalunya : 20
D'altres terres : 5

II. PROFESSIONS-OFICIS:
Empleats administratius : 24'10

	%
Estudiants	: 20'70
Tècnics	: 17'20
Professions Lliberals	: 12'70
Indústria pròpia	: 9'20
Oficis manuals	: 5'80
Comerç propi	: 3'50
De la cura de la llar	: 3'40
Venedors	: 2'30
Funcionaris	: 1'10

III. ELS SOCIS S'INTERESSEN

PER:

Excursionisme:	
Campaments i Excursions	40'50
Sortides matinals	27'50
Esquí	20'60
Escalada	7'60
Espeleologia	3'80

Actes Culturals:	%		%
Conferències	31'50	Científiques	25'30
Visites culturals	21'40	Literàries	23'20
Fotografia i Cinema	19'25	Col.leccionistes	12'10
Ciències	15'00	Diverses	7'10
Música:		Astronàutiques	6'00
Corals-Concerts	12'85	V. OFERTES DE	
IV. AFICIONS ESPORTIVES		COL.LABORACIÓ EN LES	
Aire lliure	68'60	TASQUES DEL CENTRE:	
Intel.lectual	19'80	En sentit afirmatiu	63
Local tancat	8'10	En sentit negatiu	37
Diverses	3'50	CAMPANYA DE CAPTACIÓ	
IV. ALTRES AFICIONS		DE NOUS SOCIS	
Artístiques	26'30	En sentit afirmatiu	61
VI. OBSERVACIONS:		En sentit negatiu	39

Els associats han opinat sobre diversos temes i els hem agrupat per conceptes homogenis i ací teniu, també en percentatge la freqüència de la similitud d'opinions, sobre el total dels socis que han contestat aquest apartat VIè.

— Jovent: Preparació noves promocions, formació de cara	%
la muntanya, etc.	18
— Sortides matinals	18
— Cursets d'iniciació excursionista i oferiment de vocalies	
per tal d'organitzar sortides	14
— Canvi horaris i dies dels nostres actes socials i pun-	
tualitat	9
— Actes culturals: organitzar-ne de nous i més	9
— Diada de Germanor: estudiar una altra festa de cara	
la Ciutat	4
— Planificar el programa d'activitats de manera anyal . .	4
— Creació d'equips esportius	4
— Cursets d'esquí	4
— Marcar els camins de Sant Llorenç del Munt	4
Tema d'hidrologia	4
Tema fotografia	4
Campanya de civisme	4

COMENTARI:

Velocitat de contesta: El 8'50 % dels associats interessats en l'enquesta i que l'han contestat, han enviat les seves respostes:

Els primers 15 dies un 66 %
 Els segons 15 dies un 20 %
 Al cap de 2 mesos un 11 %
 Al cap de 3 mesos el 3 % restant.

Això vol dir que s'ha esgotat definitivament la consulta al cap de tres mesos d'iniciada.

IDENTIFICACIÓ:

Veiem que un 91'50 % de les respostes rebudes han estat nominals. Vol dir que tothom està disposat a acceptar les seves afirmacions i que no són dites per quedar bé i sortir del pas, sinó amb tota responsabilitat. Això podeu creure que és un detall encoratjador i que des d'aquí us agraïm vivament, per la prova de confiança que representa.

ESTAT CIVIL:

El 61'70 % dels comunicants són casats. Aquest detall desvirtua la tan difosa teoria de que els associats en casar-se es desenten de les tasques del CENTRE.

I. EDATS:

El 50 % dels opinants es troben en la PLENITUD DE LA VIDA i el 41'25 % entre el JOVENT.

I. NATURALES:

Entre els naturals de la Ciutat i la resta de Catalunya, fan un 95 %. La representació forana és gairebé nul·la.

II. PROFESSIONS-OFICIS:

Per l'escalat de percentatges, veiem que la professió dominant és la d'empleats administratius i tècnics: un 41'30 % que junt amb les Professions Lliberals del 12'70 %, fan un total del 54 %, que és la tònica mitjana imperant. Propietaris d'indústria i comerciants, tenim un total del 12'70 %. Els associats que cursen estudis representen un 20'70 %. La resta d'altres ocupacions és molt menor.

III. ELS SOCIS S'INTERESSEN PER:

- Campaments i excursions, sortides matinals, esquí, per aquest ordre. L'escalada i l'espeleologia queden en últim terme de les contestes rebudes.
- Conferències, visites culturals, fotografia-cinema, ciències i música, aquest és l'ordre de l'apartat següent.

IV. LES AFICIONS DELS SOCIS SÓN:

En quan a les esportives i tractant-se del caràcter de la nostra Entitat, prop del 70 % són partidaris de l'AIRE LLIURE. També tenim uns socis (8'10 %) afeccionats als esports en local tancat: ping-pong, escacs, etc.

Altres aficions dominants, són les artístiques, científiques, literàries, etc., per aquest ordre.

V. COL.LABORACIÓ:

De manera força contundent hem rebut uns resultats brillants, pel que demanàvem en anteriors escrits dirigits als socis en aquest sentit: un 63 % dels associats han respost afirmativament per col·laborar en les tasques del CENTRE i un 61 % ha dit que ens ajudarà en la campanya de captació de nous associats.

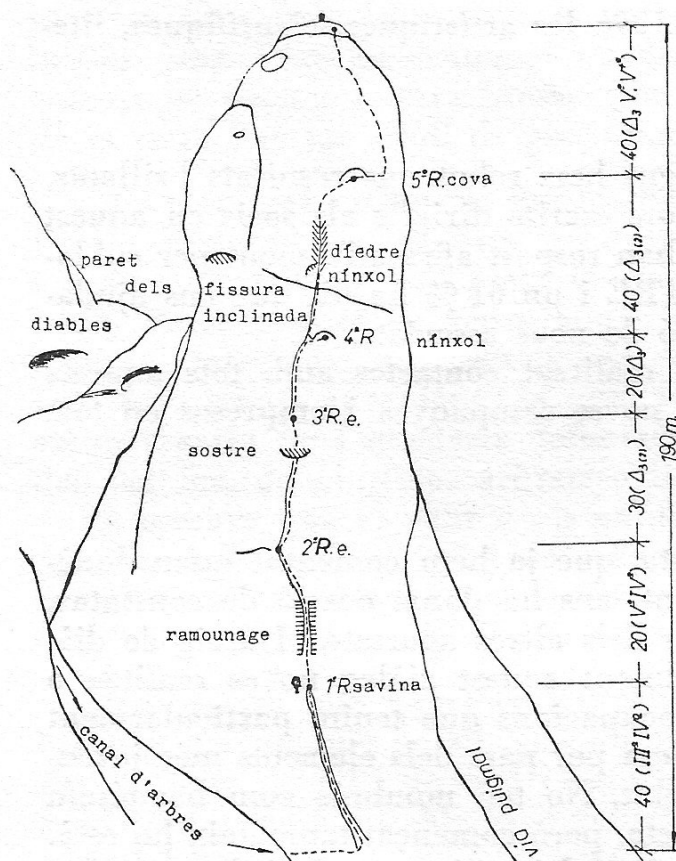
La Junta Directiva ja ha realitzat contactes amb tots aquests associats per tal d'estructurar noves campanyes i empreses en tots sentits.

VI. OBSERVACIONS

L'apartat VI.è de l'enquesta, que ja hem comentat quan donàvem els percentatges més amunt, ens ha donat ocasió de constatar, apart de la fredor de les xifres dels altres apartats, el desig de diàleg entre els associats. Normalment aquest diàleg no es realitza o molt poc. Serà per les moltes ocupacions que tenim particularment cada ú de nosaltres? Per timidesa per part dels elements més joves? Ara, el diàleg s'ha encetat. No tan nombrós com haguérem volgut els promotors de l'enquesta, però començat tanmateix ho està.

Hem rebut encoratjaments i també crítiques, cal dir-ho tot. Han sorgit les lloances per algunes tasques portades a terme i també se'ns parla novament «dels cercles tancats, solament assequibles a uns sectors determinats». Altres demanen milloraments en els serveis, organització d'activitats per infants. Algú troba monotonia en els nostres actes. En una paraula que no ens renovem i no tractem problemes de l'hora actual. Amics, això és vida, de la controvèrsia n'ha de néixer la veritable llum. Ara voldríem que tot no quedés en sols paraules. Les vostres crítiques, les vostres idees i suggeriments ens obliguen encara més. Les gestions personals portades a cap amb cada un dels valuosos elements que han opinat, van donant els seus fruits i esperem continuar amb més braó que mai pel camí dels nostres ideals excursionistes.

CAVALL BERNAT de Montserrat per la via Anglada - Guillemón

Situada a la cara Sud-est del Cavall Bernat, és considerada una via de les "fortes" del massís de Montserrat, i ho demostra, les poques vegades que s'ha aconseguit vèncer el monolit per aquesta via.

Motivació d'un estudi profund vers l'estat de la via d'escalada i la seva extrema dificultat, per una banda, i la compenetració, moral, resistència física, i depurada tècnica (fruit de la veterania en aquestes tasques), per una altra banda, va fer que emprenguéssim l'escalada, inclinats vers l'èxit tan desitjat per molts i aconseguit per pocs, obtenint

com a premi al nostre esforç una 1.ª Local, que oferim al CENTRE junt amb altres activitats, per poguer-lo situar en el lloc que li correspon.

FITXA TÈCNICA

Situar-se al peu del Cavall Bernat i baixar per la canal situada a la dreta, fins la part inferior de la cara Sud-est on comença la via.

Pujar un diedre-canal herbós, fins arribar a una savina, on montarem la primera reunió (40 m. III°-IV°).

Seguirem amb lliure el díedre, fins arribar a una savina (V°) on el díedre es transforma en xemeneia (IV°) per després convertir-se de nou en díedre extraplomat, farem reunió en una fissura horitzontal assegurada d'un pitó (20 m. IV°V°), reunió sobre estreps.

Continuar 15 m. en artificial (A3) fins arribar a un petit sostre, superant-lo per la dreta i continuar uns 8 m. per la fissura vertical (A2). Arribarem al nivell de la part superior d'una llastra desenganxada, situada a la dreta, inclinant-se a l'esquerra, seguir uns metres de paret llisa (A1) fins trobar una altra fissura que als 7 m. de la llastra abans senyalada, ens porta a la tercera reunió sobre estreps (30 m. A2-A3).

Seguir la fissura oblíqua vers la dreta (A3) i als 20 m. flanquejar a la dreta (A1) uns 3 m. i entrar en un nínxol, on fem la quarta reunió (20 m. A3).

Sortir de la reunió desfent el flanqueig per situar-nos de nou en la fissura, que als pocs metres s'acaba, i seguir una paret llisa i vertical, la que guanyem amb petites pitonises de fissura i algunes de buril, fins arribar a la fissura inclinada que creua la cara Sud-est seguint per un díedre extraplomat (A3) fins a una espècie de nínxol que hi neix una fissura molt marcada (A3), la qual seguim durant uns 7 m. amb tendència a la dreta, fins a fer un llarg flanqueig, que ens condueix a una petita cova, on muntarem la cinquena reunió, molt còmoda (40 m. A2-A3).

Flanquejarem uns 5 m. en lliure (IV°) vers la dreta, fins arribar als burilaços, seguir en línia recta (A3) uns 30 m. per sortir en lliure a una espècie de replà que ens permet muntar la sisena i última reunió, la qual s'ha de clavar (40 m. A3, IV°-V°).

Ascensió realitzada per Alfred Martínez i Francesc M. Troya.

Material necessari: 2 cordes de 40 m., 35 mosquetons, cunyes de fusta i material individual de doble corda.

Horari per dos escaladors: 6 hores.

Crònica

REUNIÓ GENERAL REGLAMENTÀRIA DE SOCIS

El passat 24 de gener, tingué lloc l'assemblea anual de socis en el nostre local social, sota la presidència del Sr. En Joan Altisen, conjuntament amb els Srs. Antoni Garriga, tresorer i Francesc Palet, secretari.

Fou llegida i aprovada l'acta de la Reunió anterior. El tresorer donà compte de la situació econòmica de l'Entitat, especificant els conceptes i els imports resumits, d'ingressos i despeses. La gestió del tresorer meresqué la conformitat dels reunits. El secretari llegí la memòria d'activitats de l'any 1968: 31 sessions i conferències en el nostre saló. Presentació del XXXIII Saló de fotografia. Missa del Gall a Rellinars. - Pel seu caràcter esportiu: Organització del Curset d'Esquí a La Molina. 2.ª edició de la Cursa local d'Esquí de muntanya Núria-Puigmal-Núria. Participació al XXIIIè. Campionat d'Esquí del Vallès i altres sortides d'Esquí. - Organització del VIIè. curset d'espeleologia i altres sortides. - Organització del XVIIIè. curset d'escalada i altres sortides. - Organització de la VIIa. Marxa Excursionista de Regularitat per Muntanya. - XXXVII Diaada de Germanor a l'Ubach. - Festivitats en honor de Sant Bernat (Campament a La Mola). - Campament de Vacances als Pics d'Europa. - XIXè. Campament de tardor, a les pinasses dels Òbits.

Associats nostres han assistit a la XXXIIa. Marxa Excursionista de Regularitat per Muntanya de Catalunya, al XVIIIè. Campament General de Catalunya, al Campament Fabra a Prada de Conflent, trasllat des de la Mola a Manresa, per diversos equips, de la "Flama de la llengua catalana". Organització d'un Curset de Català.

Campionat social de Ping-pong.

Membres de la Secció d'Escalada, aconseguiren durant l'any: 5 primeres locals en el Pirineu, 1 primera local en el Pedraforca, 1 primera absoluta a Montserrat, 1 primera local a Riglos i 6 primeres locals, en els Alps.

La Secció de Ciències i Arts, ha continuat els treballs de prospecció a la Vil.la Moderata (Can Jufresa).

El president donà a conèixer la composició de la nova Junta, formada pels següents senyors:

President:	Sr. Joan Altisen.
Vice-President:	Sr. Salvador Prat.
Secretari:	Sr. Elies Soriguera.
Tresorer:	Sr. Antoni Vicente.
Publicacions i Propaganda:	Srs. Francesc Palet i Antoni Garriga.
Bibliotecari:	Sr. Jaume Figueres.
Vocals d'Excursions:	Srs. Antoni Grau i Josep Aced.
Vocal S.A.M.:	Sr. Josep M. ^a Freixas.
Vocal Esquí:	Sr. Narcís Bacardit.
Vocal Fotografia:	Sr. Josep Mies.
Vocal Ciències i Arts:	Sr. Ramir Masdeu.
Vocal S.I.S.:	Sr. Joan Batlle.

Vocals: Joan Soler, Isidre Vives, Manuel Campos, Josep M.ª Soler i Santiago Estrada.

Es formularen diverses preguntes a la presidència, que foren contestades i aclarides pel Sr. Altisen.

I finalment el Sr. president, agrai la presència dels socis, i digué que la seva assistència, és prova de la vitalitat de la casa, per aconseguir les millors fites.

CONFERÈNCIES I PROJECCIONS:

- El dia 20 de desembre es presentà en el nostre saló, el conjunt de Jazz tradicional de les J.J.M.M., d'Amics de les Arts de la nostra ciutat. La 1.ª part, anà a càrrec del Sr. Salvador Alàs, el qual féu uns comentaris de discos sobre diversos intèrprets i

estils del gènere. En la 2.ª part, el conjunt musical esmentat, interpretà diverses peces del seu repertori, que meresqueren l'aprovació de la nombrosa concurrència i sobretot de la joventut.

- La missa del Gall, fou celebrada de nou a Rellinars, a l'Església Parroquial de Sant Pere. Com sempre hi hagué les típiques "restolines". Aquest any els socis i amics assistents, no han estat tan nombrosos com en anteriors ocasions.
- El 10 de gener, el Dr. Miquel Crusafont i Pairó, ens honorà de nou amb la seva presència. Ens parlà d'"El secret de l'èxit evolutiu de l'home". Les seves erudites explicacions, foren seguides amb la major atenció. Partint de la separació en les dues grans branques, d'això fa uns seixanta milions d'anys, l'home ha seguit la seva especialització, que és l'evolució del seu cervell. Els detalls que donà sobre la mà humana, foren un veritable poema. Aquesta evolució de l'home, senyalà que continua, ja que l'arribada definitiva, fóra ja la mort. És com l'excursionista que sempre està frisós per conquerir nous cims. Finalment senyalà el camí de l'espiritualitat per amortiguar l'egoisme i el de l'amor, per procurar la solidaritat entre els homes.
- 7 de febrer: El Sr. Josep Cadevall Marcet oferí unes cintes cinematogràfiques dels seus viatges pels països del Nord d'Europa: Suècia, Finlàndia, El Cap Nord, una visió del sol de mitjanit, els fiords, Noruega i Dinamarca.
- 21 de febrer: Projectió de pel·lícules sobre escalada i una d'elles dedicada a Lionel Terray, pioner dels escaladors francesos: conquesta de l'Anapurna (Himalaia) el primer vuit mil de la història. Altres ascensions en el Perú.
- Dia 28 de febrer: "De Londres a Escòcia, viatjant a la manera anglesa". El Sr. Francesc Gurri i Serra, tan bon amic nostre, ens explicà la seva experiència d'un viatge a Anglaterra. De manera humorística i molt planera ens contà el contrast que experimenta el viatger llatí en enfrontar-se amb el món anglès. La vetllada resultà molt interessant i les diapositives presentades, magnífiques.

- El consoci Sr. En Vicenç Serrano, ens oferí el dia 14 de març, una dissertació sobre “Bolets i Boletaires”, acompanyada de diapositives. El coneixement del tema per part del nostre consoci, feia molt interessant la conferència i així mateix resultà en tot moment. Detallà l'ordre de naixement dels bolets, els gèneres, les famílies amb les seves denominacions científiques i els noms vulgars amb què són coneguts per tothom. Indicà els seus usos: comestibles, medicinals, per obtenir fermentacions. Senyalà la identificació de les classes verinoses, com també els procediments de la seva conservació. Es planyé el Sr. Serrano de la deixadesa d'alguns boscos propers a la ciutat.
- Dia 28 de març: La Coral Santa Cecília de les J.J.M.M. de la nostra ciutat, sota la direcció del mestre Sr. En Josep Freixes, ens oferí un variat repertori de peces corals, cançons de muntanya i espirituals negres. El públic assistent participà, cantant junt amb la Coral, “Sis cànons”. Aquesta nova experiència, tingué força èxit.

Biblioteca

Relació de llibres entrats:

Donatiu del Sr. Joan Altisen: “Montañismo”, de Fèlix Méndez.

Donatiu del Sr. Pau Gorina: “Recull de noms de lloc del Terme Municipal de Terrassa”, de P. Gorina. “Comunicación de don Pablo Gorina Gabarró en la VIII reunión de la Comisaría Provincial de excavaciones arqueológicas de Barcelona”.

Un Lot de Butlletins del Centre, atrassats.

Secció d'Alta Muntanya

El dia 22 de gener la Secció d'Alta Muntanya celebrà la seva Reunió General Reglamentària.

Sota la presidència del Sr. Jaume Galofre, el Sr. Secretari donà compte de les activitats de l'any. El Sr. tresorer llegí la situació econòmica i el moviment dels cabals de la Secció. La Junta de la Secció pel present any, estarà composta pels següents senyors:

President:	Sr. Josep M. ^a Freixas.
Vice-President:	Sr. Manuel Tudó.
Tresorer:	Sr. Lluís Ambrós.
Secretari:	Sr. Francesc Martínez.
Vocal Propaganda:	Sr. Pere Lluís Pujol.
Vocal Material:	Sr. Ferran Lozano.
President G.E.S.A.M.:	Sr. Alfred Martínez.

Vocals numeraris: Sr. Frederic Bellot, Sr. Albert Altet, Sr. Pere Buixasa, Sr. Josep Piera, Srta. Maria Dolors Barrull, Sr. Pau Julià, Sr. Francesc Peric i Sr. Jaume Galofré.

Dintre de l'apartat de "Precs i preguntes", es feren diverses consultes que el Sr. Galofre aclarí i contestà.

Finalment, el nou president, Sr. Josep M.ª Freixas, exposà el programa d'activitats per al nou exercici.

RESULTATS DE LA III.^a CURSA LOCAL D'ESQUI DE MUNTANYA NÚRIA - PUIGMAL - NÚRIA:

1.ers. J. Galofre-D. Feiner:	2 hores i 24 minuts.
2.ons: J. Piera-F. Burgos:	2 hores i 49 minuts.
3.ers: J. Roure-J. M. ^a Mas:	2 hores i 51 minuts.
4.arts: M. Tudó-M. Galí:	4 hores i 23 minuts.
5.ens: F. Lozano-E. Ballbè:	6 hores i 5 minuts.
6.ens: A. Grau-M. Santamaria:	6 hores i 53 minuts.

Secció d'Investigacions Subterrànies (S. I. S.)

Aquesta Secció s'ha format ja de manera definitiva a partir d'aquest exercici, i la seva Junta estarà composta pels següents senyors:

President:	Sr. Joan Batlle.
Vice-President:	Sr. Joan Estella.
Secretari:	Sr. Enric Prat.
Tresorer:	Sr. Antoni Ripoll.
Vocal Material:	Sr. Manuel Centelles.
Vocal Propaganda:	Sr. Alfons Ruiz.
Vocals:	Srs. Joan Vives i Joan Camí.

Excursions realitzades

(Solament es relacionen les que es comuniquen a la Vocalia).

Dia 26 de gener:

Ascensió al Puigllançada, per Montserrat Galí, M. Tudó, Josep M.ª Freixas, F. Burgos i J. Galofre.

Dia 16 de febrer:

Travessia Núria - Set Cases, per Jaume Galofre.

Dia 2 de març: :

Núria - La Molina, hi prengué part un equip del Centre: Alfred Martínez, Troya i Jaume Galofre.

Travessia Terrassa - Manresa, per R. i A. Alavedra, Eduard Ballbè, Josep Cervelló, J. Mangot, J. Verderi i Ferran Lozano.

Setmana Santa i Pasqua 1969:

Travessia hivernal als Alps de Stubai (Tirol Austríac Central).

Circuit Innsbruck, Neustift, Ranalt, Refugis Dresdener, Amberger i Franz Seen Huttes, Fulpmes i Innsbruck.

Ascensions: Schaufel Spitze (3.334 m.), Stubaier Wildspitze (3.340 m.), Daunkopf (3.355 m.), Scrankogel (3.502 m.) i Seespitze (3.365 m.), per Jaume Fabrès i esposa, amb amics del C.A.F. de la Secció de Haut Rhin.

Sortides del S.I.S.:

Dia 20 desembre 1968:

Avenc dels Esquirols (Via Montesinos) Regió Ordal, per Manuel Centelles, Joan Camí i Antoni Ripoll.

Dia 12 de gener 1969:

Avenc del Llest; Regió Sant Llorenç, per Joan Vives, Pere Quer i amics.

Dia 19 de gener:

Avenc d'En Roca; Regió Ordal, per Paulina Ballbè, Joan Batlle i Alfons Ruiz.

Dia 26 de gener:

Avenc del Club; Regió Sant Llorenç, per Joan Vives i Pere Quer.

Cova del Toll; Regió Moià, per Joan Estella, Joan Camí, Miquel Sánchez i Antoni Ripoll.

Dia 2 de febrer:

Avenc de les Pinasses; La Barata, per Antoni Ripoll, Manuel Centelles, Josep Verderi, Joan Batlle, Joan Camí, Joan Estella, Joan Vives, Joan Gràcia, Alfons Ruiz, Pere Quer, Paulina Ballbè, Jacint Gràcia i Miquel Sánchez.

DECORACIÓ

ELLSA, S. A.

Carretera Martorell, 58

Telèfon 2981488

**CARLES
ALTIMIRA**

Treballs de Fusteria industrial i per a la Construcció.
Especialitzat en la construcció d'esquís d'encàrrec.
Reparacions i lloguer d'esquís.

Carretera de Montcada, 59 - Telèfon 297 50 76 - T E R R A S S A

deportes **aneto**

Major, 36 - Telèfon 297 30 47

es complau en oferir a la seva distingida clientela les seves
seccions d'esports:

**FUTBOL - PATINATGE - PING-PONG - HOCKEY - TENIS
BASQUETBOL - ALPINISME - ESQUI - BOXA - FRONTÓ
ARMERIA, etc., etc.**

*En el nostre comerç trobarà un extens assortiment de material
nacional i estranger a preus popularíssims amb garantia de
qualitat*

Deportes Alpinos

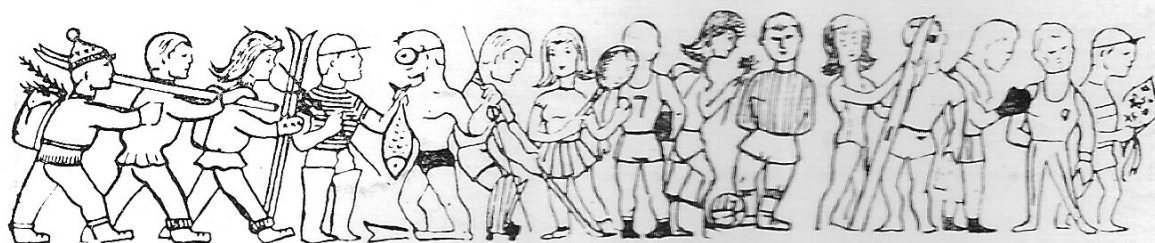
li ofereixen
el millor assortiment en

TOTA MENA D'ARTICLES
PER ESPORT.

RUTLLA, 31 - TERRASSA - Telèf. 297 40 69

Arimón, 25

SABADELL

FOTOS

francino

Plaça Espanya, 13

Telèfon 297 28 33

TERRASSA